

Actieprogramma

Recreatie & Toerisme in de gemeente Losser

12-7-2019

Inhoudsopgave actieprogramma

Inhoud

Inleiding	4
Financiën	5
Projecten recreatief en cultureel aanbod	6
Korte termijn: 1e jaar	6
<i>Ontsluiting vuilnisbelt Tiekenveen Overdinkel tot belevingstuin</i>	6
<i>Smokkelarrangementen</i>	6
<i>Smokkel- en textielmuseum</i>	6
<i>Zwembadarrangementen</i>	6
<i>Twentse Wandel4daagse</i>	7
<i>Grensoverschrijdend kunstroute</i>	7
Middellange termijn: 2e en 3e jaar	7
<i>Elkweervoorzieningen</i>	7
<i>Rolstoelvriendelijke arrangementen</i>	7
<i>Schatkamerapp</i>	8
Lange termijn: 4e en 5e jaar	8
<i>Geopark Twente</i>	8
Geparkeerde projecten	8
<i>Kijkje in elkaars keuken voor inwoners</i>	9
<i>Dinkelevenement</i>	9
<i>Streekproductenevenement</i>	9
<i>Nationaal kano evenement</i>	9
Projecten Natuur en Landschap	11
Korte termijn: 1e jaar	11
<i>Uitwerking visie Glane</i>	11
<i>Foodlokaal</i>	11
Middellange termijn: 2e en 3e jaar	11
<i>Zandverstuiving Zandbergen in ere herstellen</i>	11
<i>Realisatie natuurgebied De Welp</i>	12
<i>Projectgroep Lutterzand</i>	12
Lange termijn: 4e en 5e jaar	12

Geparkeerde projecten	13
<i>Stimuleren groene linten, inzetten op biodiversiteit .....</i>	<i>13</i>
Projecten Kernen, wegen, routes	14
Korte termijn: 1^e jaar.....	14
Middellange termijn: 2^e en 3^e jaar	14
<i>Wegenbeleidsplan inclusief recreatieve infrastructuur .....</i>	<i>14</i>
<i>Knelpunten recreatieve infrastructuur .....</i>	<i>14</i>
<i>Fietsvriendelijke route Losser - Enschede.....</i>	<i>15</i>
<i>Voortzetting plannen Losser, De Lutte, Beuningen en Glane .....</i>	<i>15</i>
Lange termijn: 4^e en 5^e jaar	15
Geparkeerde projecten	15
<i>Haalbaarheidsonderzoek doorsteek Drielandsteen naar Duitsland .....</i>	<i>15</i>
Projecten Communicatie en Promotie.....	16
Korte termijn: 1^e jaar.....	16
<i>Instameet.....</i>	<i>16</i>
<i>Communicatieplan Schatkamer van Twente .....</i>	<i>16</i>
<i>Online infrastructuur.....</i>	<i>16</i>
<i>Duitse en Engelse beschikbaarheid informatie/ promotiemateriaal .....</i>	<i>17</i>
<i>Inwoners ambassadeur maken .....</i>	<i>17</i>
<i>Welkomstpakket nieuwe inwoners .....</i>	<i>17</i>
<i>Toeristenpas Losser.....</i>	<i>17</i>
<i>Evenementenborden in de kernen .....</i>	<i>17</i>
Middellange termijn: 2^e en 3^e jaar	18
<i>Marketingplan gemeente Losser.....</i>	<i>18</i>
Lange termijn: 4^e en 5^e jaar	18
Geparkeerde projecten	18
<i>Reünieproject.....</i>	<i>18</i>

Inleiding

Dit gezamenlijke actieprogramma is een vervolg op het actieprogramma uit 2016. Diverse partijen, variërend van agrariërs tot horecaondernemers, cultuur en dorpsraden, hebben tijdens een bijeenkomst op 15 mei 2019 ambities uitgesproken en projecten aangedragen op het gebied van de vrijetijdseconomie. Hierbij kwam een aantal gemeenschappelijke projecten naar voren. De input van de bijeenkomst is samengevoegd en verwerkt in dit document. De komende vijf jaar willen we gezamenlijk inzetten op dit actieprogramma om toerisme en recreatie in de gemeente Losser te versterken.

Doel actieprogramma

Doel van het actieprogramma is samen met de sector ervoor zorgen dat er meer toeristen en recreanten naar Losser komen, dat zij langer verblijven en terugkomen. Meer overnachtingen en meer bestedingen leiden tot meer werkgelegenheid en reuring in de dorpen.

Structuur actieprogramma

De projecten zijn ingedeeld op de korte termijn (1^e jaar), middellange termijn (2^e en 3^e jaar) en lange termijn (4^e en 5^e jaar). Vervolgens zijn ze verdeeld aan de hand van de volgende vier categorieën:

- Recreatief en cultureel aanbod
- Natuur
- Kernen, wegen en routes
- Communicatie en promotie

Inhoud actieprogramma

Het actieprogramma is een dynamisch document. Dit betekent dat er altijd nieuwe projecten aan toegevoegd kunnen worden en niet-haalbare (of niet gedragen) projecten verwijderd kunnen worden. Ook kunnen ondernemers en partijen, die niet aanwezig waren tijdens de bijeenkomst op 15 mei 2019, nieuwe projecten aandragen voor het actieprogramma. De bijeenkomst was namelijk wel een goede afspiegeling van de toeristische sector, maar niet per sé volledig. Iedereen kan en mag meedoen. Door het actieprogramma bij te houden blijft de inhoud actueel.

Wilt u een project in het actieprogramma laten opnemen dan horen wij het graag. U kunt contact opnemen met het Toeristisch Genootschap Losser (info@toerismelosser.nl).

Uitvoering actieprogramma: rollen, taken en verantwoordelijkheden

Onderstaand worden de rollen, taken en verantwoordelijkheden beschreven.

Trekkers en betrokken partijen projecten.

De beschreven projecten worden opgepakt door de trekkers en de betrokken partijen. Het is mogelijk dat de trekkers van de projecten veranderen naarmate de projecten vorderen. Indien trekkers niet actief aan de slag gaan met de activiteiten/ projecten worden deze activiteiten verplaatst naar “geparkeerde projecten” of verwijderd.

Toeristisch Genootschap Losser (TGL)

- Zorgt voor goede communicatie over bestaan en doel TGL;
- Zorgt voor het faciliteren van ondernemers met kennis (van TGL bestuurders, gastsprekers en ondernemers);
- Versterkt samenwerking toeristische ondernemers;

- Helpt initiatieven van de grond tillen door verbinding in de sector te faciliteren, en is ook toegankelijk voor ideeën van burgers. Met name gericht op kleinschalige projecten. TGL is geen trekker van projecten;
- Adviseert de gemeente vanuit de signaalfunctie;
- Adviseert de gemeente over aanvragen voor stimuleringsbijdragen;
- Organiseert (kennis)bijeenkomsten voor toeristische partners waarbij ook aandacht is voor de acties in het actieprogramma;
- Houdt het actieprogramma bij en plaatst het actuele actieprogramma op de website.

Gemeente Losser

- Zorgt voor een goede verbinding met de sector en met TGL via de beleidsambtenaar;
- Zorgt voor zichtbaarheid van TGL;
- Zorgt voor zichtbaarheid van projecten waarvoor de gemeente aan de lat staat;
- Heeft een adviseursrol betreffende subsidies en fondsen;
- Stelt beleidskaders vast en draagt deze uit;
- Handelt aanvragen voor stimuleringsbijdragen af.

Financiën

De raad heeft voor 2019 incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor het bijdragen aan initiatieven en is voornemens ook in de programmabegroting van 2020 een bedrag op te nemen. Hierbij is het belangrijk om op te merken dat de gemeente een faciliterende rol heeft en dus niet het volledige actieprogramma zal financieren. Aanvragen voor een stimuleringsbijdrage in het kader van het actieprogramma kunnen worden ingediend bij gemeente Losser.

Projecten recreatief en cultureel aanbod

Korte termijn: 1e jaar

<i>Ontsluiting vuilnisbelt Tiekerveen Overdinkel tot belevingstuin</i>	
Beschrijving	Buiten de kern van Overdinkel ligt de voormalige vuilnisbelt het Tiekerveen. Dit veengebied was vroeger een van de fraaie plekken van het dorp, maar door de komst van de vuilnisbelt is er weinig meer van de vroegere kwaliteit van deze plek over. Nu deze plek niet meer actief in gebruik is als vuilnisbelt, is de wens van de dorpsraad om op deze plek een ommetje te realiseren. Gemeente Losser heeft een aantal onderzoeken laten uitvoeren in het kader van milieueisen. Hieruit blijkt dat met een relatief kleine ingreep een ommetje kan worden gerealiseerd.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kwaliteitsimpuls Overdinkel ▪ Nieuw recreatief aanbod voor recreanten en toeristen
Trekker	Gemeente Losser
Betrokken partijen	Dorpsraad Overdinkel en overige belangenpartijen.
Periode	September 2019 – december 2020
Geschatte kosten	€ 25.000

<i>Smokkelarrangementen</i>	
Beschrijving	De gemeente Losser, en met name Overdinkel, heeft een interessant verleden met smokkelen. Vanuit diverse werkgroepen is het thema tot herontwikkeling gekomen. De Smokkelroute maakt uit van het Twents Blokje Om, een lange afstand wandelroute door Noordoost-Twente.
Doelen	Arrangementen ontwikkelen voor het Twents Blokje Om, met name de Smokkelroute
Trekker	VVV
Betrokken partijen	Ondernemers, Historische Kring Losser, Bruisend Overdinkel
Periode	Juli 2019 – Juli 2020
Geschatte kosten	Niet bekend

<i>Smokkel- en textielmuseum</i>	
Beschrijving	Overdinkel bezat in het verleden een goed bezocht smokkel- en textielmuseum. Een groep betrokken dorpsbewoners heeft het plan opgevat om te onderzoeken of het museum op een hedendaagse en exploitabele manier een vervolg kan krijgen. Ten behoeve van de (grensoverschrijdende) vrijetijdseconomie en ter ondersteuning van educatieve programma's.
Doelen	Haalbaarheidsonderzoek naar een smokkel- en textielmuseum nieuwe stijl.
Trekker	Bruisend Overdinkel
Betrokken partijen	Dorpsraad, inwoners, scholen, historische verenigingen, ondernemers
Periode	Wanneer geld voor het onderzoek wordt gevonden, kan dit in gang worden gezet.
Geschatte kosten	Ca. 10.000 euro voor een museaal concept, bedrijfsplan en een Plan van eisen.

<i>Zwembadarrangementen</i>	
Beschrijving	Zwembad in startpunt, bv moordspel. In samenwerking met Erve Kraesgenberg Oud Hollandse spelen aanbieden.
Doelen	Meer bekendheid zwembad
Trekker	Zwembad Brilmansdennen (Denise Vonhof)
Betrokken partijen	Ondernemers, VVV, Rob Wegdam (TCC om ideeën vragen)

Periode	Vanaf september 2019
Geschatte kosten	Niet bekend

Twentse Wandel4daagse

Beschrijving	AdHocWerk organiseert al jaren een Wandel4daagse. Onderzoeken of dit evenement kan worden ondergebracht bij de VVV.
Doelen	Wandelevenement onderbrengen bij de VVV. Bekendheid op Twentse schaal
Trekker	VVV
Betrokken partijen	Ad Hoc Werk, Erve Kraesgenberg, Steenfabriek de Werklust, OPG, LTO, natuurorganisaties en horecaondernemers.
Periode	Mei 2019 – mei 2020
Geschatte kosten	Lay out/ Promotiekosten

Grensoverschrijdend kunstroute

Beschrijving	Om kunst en cultuur in de gemeente Losser meer op de kaart te zetten, is het idee geopperd om de huidige kunstroute om te vormen naar een grensoverschrijdend project, waarbij ook Duitse kunstenaars naar Losser komen. Hiermee creëer je nieuw aanbod en bereik je Duitse recreanten en toeristen.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Meer Duitse bezoekers tijdens Kunstroute Losser ▪ Hoogwaardig aanbod voor nieuwe recreanten en toeristen
Trekker	Kunstroute Losser & Overdinkel
Betrokken partijen	Horeca, kunstenaars en verblijfsrecreatie (ook in Duitsland), VVV
Periode	Januari 2020- mei 2020
Geschatte kosten	Niet bekend

Middellange termijn: 2^e en 3^e jaar

Elkweervoorzieningen

Beschrijving	Om recreanten en toeristen altijd wat te kunnen bieden, moet er gekeken worden naar toeristisch-recreatieve voorzieningen die onafhankelijk van het weer in de omgeving bezocht kunnen worden. Op Noordoost-Twente verband is hier in 2015 al onderzoek naar gedaan. De informatie met name via de VVV en bij de ondernemers bekend maken. Wellicht te combineren in een app.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bestaand aanbod zichtbaar maken ▪ Nieuw recreatief aanbod ▪ Toeristen stimuleren om ook met minder goed weer naar Losser c.q. Noordoost Twente te komen
Trekker	VVV
Betrokken partijen	VVV's Noordoost Twente, Saxion, Duitse buurgemeenten, ondernemers
Periode	Januari 2020 – januari 2022
Geschatte kosten	Niet bekend

Rolstoelvriendelijke arrangementen

Beschrijving	Onderzoek naar toegankelijkheid in gemeente Losser
Doelen	Mensen met een beperking willen graag weten hoe toegankelijk de gemeente is. Dit maakt het voor hen gemakkelijker om hun programma samen te stellen.
Trekker	't Borghuis, Daisy van der Aa
Betrokken partijen	Organisaties uit de zorg, Saxion, Gemeente (WMO), VVV, ondernemers
Periode	
Geschatte kosten	Kosten stagiair, kosten communicatie/ promotie

<i>Schatkamerapp</i>	
Beschrijving	Onderzoek naar het gebruik van toeristische apps in het algemeen. Vervolgens onderzoek naar één app voor de hele Schatkamer van Twente, waarin alles wordt ondergebracht bij één partij. Bv <ul style="list-style-type: none"> - Nette Toilette - Elk weer voorzieningen - Kindvriendelijke uitjes - Toegankelijkheid locaties - Routes Eventueel voorloper van één uniforme Twentse app.
Doelen	Duidelijkheid naar toerist, recreant en inwoner
Trekker	't Borghuis
Benodigde partijen	VVV, De Veldzijde
Periode	
Geschatte kosten	Niet bekend

<i>(Uniforme Routeplanner en) Twente app</i>	
Beschrijving	Onderzoeken of alle apps (routes maar ook andere apps) kunnen worden ondergebracht in één Twente app. Opnemen in uitvoeringsprogramma Vrije Tijd Regio Twente.
Doelen	Efficiency en duidelijkheid voor de toerist. Eén app voor Twente.
Trekker	Gemeente
Benodigde partijen	VVV's, gemeenten, Regio Twente, Twente Marketing, Routenetwerken Twente
Periode	
Geschatte kosten	

Lange termijn: 4e en 5e jaar

<i>Geopark Twente</i>	
Beschrijving	Ortageo Groep wil Geopark Twente oprichten. Twente kan hierdoor een nieuwe groep toeristen lokken door het natuur- en cultuurhistorische erfgoed beter te ontsluiten. Hierbij wordt ook de samenwerking gezocht met Duitsland, omdat geologie niet bij de grens stopt. De gemeente Losser fungeert als pilot voor het project.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oprichting Geopark Twente ▪ Educatie ▪ Nieuw recreatief aanbod ▪ Vermengen van natuur- en cultuurhistorisch erfgoed
Trekker	Ortageo Groep
Betrokken partijen	Gemeente Losser, Staring Stichting, Bad Bentheim, Waterschap Vechtstromen, Historische Kring Losser, en andere belangenpartijen.
Periode	Vanaf juli 2019. Leaderaanvraag in voorbereiding
Geschatte kosten	Niet bekend

Geparkeerde projecten

Voor onderstaande acties moet nog een 'trekker' gevonden worden, die samen met de betrokken partijen de actie wil oppakken.

Kijkje in elkaars keuken voor inwoners

Beschrijving	De VVV organiseert regelmatig een Kijkje in elkaars keuken. Inwoners zouden graag willen aanhaken, of ook een kijkje in de keuken van ondernemers willen nemen.
Doelen	Inwoners ambassadeur maken
Trekker	
Betrokken partijen	(Toeristische) ondernemers, VVV
Periode	
Geschatte kosten	

Dinkelevenement

Beschrijving	Een 2-daags wandelevenement in het Dinkeldal tussen Gronau en Nordhorn, door de gemeente Losser en een stukje Dinkelland. Zo'n wandelevenement moet onderscheidend zijn van andere wandelactiviteiten in Twente en Nederland, waardoor publiek er speciaal voor naar toe gaat en zich zulke dagen als mooie Losserse dagen kan herinneren. Uniek is de Dinkel, een riviertje dat qua natuurschoon zich onderscheidt en qua naam ook nog melodieus klinkt.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kennismaking met het natuurschoon van de gemeente Losser, De Dinkel en de horeca ▪ Overnachtingen ▪ Koppelen aan andere activiteiten zoals kunstroute, de Welp, Drielandsteen ▪ Wandelen door gebieden die 1x per jaar speciaal voor dit evenement worden open gesteld, zoals boerenland, natuurgebied. ▪ Koppeling met de Duitse steden trekt meer Duits publiek aan en wellicht Euregionale subsidies.
Trekker	
Betrokken partijen	Waterschap, OPG, LTO, VVV, natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, gemeente Losser, Duitse grensgebieden en andere geïnteresseerde partijen
Periode	April 2021 uit vorige actieprogramma
Geschatte kosten	Niet bekend

Streekproductevenement

Beschrijving	Losser heeft veel streekproducten en een aantal bierbrouwerijen. Het idee is om een streekproductevenement te organiseren. Eventueel combinatie maken met Slow Food
Doelen	Meer aandacht voor streekproducten
Trekker	
Benodigde partijen	Foodlokaal (de Firma Smaak), CML, ondernemers, VVV
Periode	
Geschatte kosten	

Nationaal kano evenement

Beschrijving	Organisatie van een nationaal kano evenement één keer per jaar in augustus.
Doelen	Meer bekendheid van de Dinkel
Trekker	
Betrokken partijen	Waterschap, agrariërs aan de Dinkel, VVV
Periode	
Geschatte kosten	

(Fiets/ wandel) tocht langs de Dinkel, parel van Losser

Beschrijving	Een (fiets/wandel) tocht langs de Dinkel, de parel van Losser organiseren. Wellicht integreren in bestaande fietstocht (bv Hemelvaart, Buitengewoon Fietsfestijn)
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recreatief aanbod vergroten ▪ Meer overnachtingen realiseren
Trekker	
Betrokken partijen	VVV, ondernemers, Waterschap Vechtstromen, Historische Kring Losser
Periode	
Geschatte kosten	

Projecten Natuur en Landschap

Inleiding

Gemeente Losser kenmerkt zich door haar karakteristieke landschap met daarin veel natuurschoon zoals de beekdalen, essen, uitgestrekte bossen en heideterreinen alsmede natuurlijk de Dinkel die door de hele gemeente Losser stroomt en veel dynamiek met zich mee brengt. Het is van belang om aandacht te houden voor het behoud, herstel en de versterking van deze unieke landschapswaarden die kenmerkend zijn voor Twente. Niet alleen in de specifieke natuurgebieden, maar door de hele gemeente.

Korte termijn: 1^e jaar

<i>Uitwerking visie Glane</i>	
Beschrijving	De inwoners van de woonkern Glane werken samen met het Waterschap en de gemeente Losser aan een visie voor de kern om de leefbaarheid van het dorp te versterken. Onderdeel van de visie is het versterken van de natuur om meer toeristen te trekken. Actie op korte termijn: <ul style="list-style-type: none"> • Opstellen van visie • Aanleg van stootjuk en rails in parkachtige omgeving en rustpunt voor toeristen. • Natuurwandelpad Glane
Doelen	Nieuw aanbod voor recreanten en toeristen
Trekker	Gemeente Losser
Betrokken partijen	Waterschap Vechtstromen, Dorpsraad Glane
Periode	September 2019 – december 2020
Geschatte kosten	Niet bekend

<i>Foodlokaal</i>	
Beschrijving	Met voedsel lokaal verbouwen: -granen, -hop, -mooi vlees. Het verbinden van Landbouw, natuur en voedsel. Er zijn ook ideeën over de aanleg van een voedselbos.
Doelen	Profilering van Losser
Trekker	René Kleinsmit
Betrokken partijen	Linda Piening ('t Kruisselt)
Periode	Businesscase schrijven start najaar 2019
Geschatte kosten	€ 8.000 voor opstellen businesscase

Middellange termijn: 2e en 3e jaar

<i>Zandverstuiving Zandbergen in ere herstellen</i>	
Beschrijving	Met een aantal kleine aanpassingen kan de zandverstuiving in natuurgebied de Zandbergen weer in ere hersteld worden (bijv. verwijdering hekwerk). Om dit te realiseren moet op korte termijn een plan worden opgesteld. In dit plan ook de bewegwijzering binnen het gebied opnemen (Oelemars, Uitkijktoren, Klooster). Aandacht voor toegangspoorten, die er nu verwaarloosd bij liggen. Op korte termijn moet het plan geschreven worden, waarna financiën kunnen worden gegenereerd voor de uitvoering
Doelen	▪ Kwaliteitsverbetering natuurgebied de Zandbergen

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zandbergen nog interessanter voor recreanten en toeristen ▪ Verbinding met Duitsland
Trekker	Gemeente Losser
Betrokken partijen	Vogelwerkgroep Losser en andere geïnteresseerde partijen
Periode	September 2019 – april 2021
Geschatte kosten	Niet bekend

Realisatie natuurgebied De Welp

Beschrijving	Vlakbij Losser ligt de Welp, een mooi stukje natuurgebied waar de Dinkel doorheen stroomt. Het gebied staat regelmatig onder water als de Dinkel buiten haar oevers treedt. Dit project heeft tot doel om een permanente inrichting van het natuurgebied De Welp te realiseren met een waterplas. In 2018/2019 opgenomen in programma "Losser aan de Dinkel". Krijgt in 2019-2021 concreet vervolg.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kwaliteitsverbetering De Welp ▪ De Welp nog interessanter voor recreanten en toeristen
Trekker	Gemeente Losser
Betrokken partijen	OPG, LTO, VVV, natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Vogelwerkgroep Losser en andere geïnteresseerde partijen
Periode	September 2019- september 2021
Geschatte kosten	Niet bekend

Projectgroep Lutterzand

Beschrijving	Het Lutterzand is een bekend natuur/recreatie gebied binnen de Gemeente Losser. De Dinkel, het reliëf en de aanwezige natuur trekken jaarlijks veel mensen/recreanten aan. Echter het eigendomsrecht is versnipperd. Een wandelroute loopt bijvoorbeeld over grond van verschillende terreineigenaren. Op dit moment komen er steeds meer gebreken in o.a. de wandelroutes. Er ontstaan gevaarlijke situaties doordat het wandelpad pal naast de steile Dinkel oevers gelegen ligt, bewegwijzering is niet meer in orde en er ontstaan onduidelijke situaties door veel verschillende bordjes van terreineigenaren. Dit kan beter door een goede zonering van recreatie waarin de onkosten samen gedeeld/opgevangen moeten worden. Daarnaast kan er nagedacht worden over het opnemen van de afzonderlijke routes in het wandel- en fietsnetwerk. Er is fors geïnvesteerd vanuit het programma Kwaliteitsimpuls Fietspaden 2011-2015
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projectgroep opstellen ▪ Oplossen gevaarlijke situaties op recreatiepaden ▪ Opnemen van routes in wandel- en fietsnetwerk ▪ Gebiedseigen bebordingslijn opzetten ▪ Samenwerken op het gebied van bebording en routes,
Trekker	Gemeente Losser
Betrokken partijen	Staatsbosbeheer, OPG, LTO, grondeigenaren, Waterschap en andere geïnteresseerde partijen
Periode	September 2019 -
Geschatte kosten	Nader te bepalen

Lange termijn: 4^e en 5^e jaar

Geparkeerde projecten

Voor onderstaande acties moet nog een 'trekker' gevonden worden, die samen met de betrokken partijen de actie wil oppakken.

<i>Stimuleren groene linten, inzetten op biodiversiteit</i>	
Beschrijving	In Duitsland liggen er langs de akkerbouwvelden vaak bloemenlinten. Dit zou in Losser ook meer kunnen worden gestimuleerd. Er is een regeling voor maar hier wordt weinig gebruik van gemaakt.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> • Vergroten aantrekkelijkheid gebied voor toeristen • Vergroten biodiversiteit
Trekker	
Betrokken partijen	Gemeente Losser
Periode	
Geschatte kosten	€ 5.000. Als er een trekker is gevonden kan dit naar de korte termijn

Projecten Kernen, wegen, routes

Inleiding: Voor kernen, wegen en routes is met name de gemeente in de lead. De gemeente kan dit echter niet alleen. Recreatieve routes gaan regelmatig over particulier terrein. Voor een optimale en goed onderhouden recreatieve infrastructuur is samenwerking noodzakelijk.

Korte termijn: 1^e jaar

Middellange termijn: 2^e en 3^e jaar

<i>Wegenbeleidsplan inclusief recreatieve infrastructuur</i>	
Beschrijving	In 2015 is gestart met het proces om een nieuw beleidsplan Wegen op te stellen. In dit beleidsplan Wegen wil de gemeente, naast technische en financiële aspecten, veel meer dan in het verleden kijken naar de “maatschappelijke meerwaarde” die zij kan bereiken met het beheer en onderhoud van wegen en bermen in het buitengebied en met name ook met de recreatieve infrastructuur. Hieronder vallen routenetwerken en andere recreatieve infrastructuur. Ook wordt er gekeken naar knelpunten en ontbrekende schakels in routes. De wegenlegger is hierbij een belangrijk instrument. Deze wordt geactualiseerd. Verder wordt gekeken naar de huidige inrichting van wegen en paden in relatie tot het gebruik en de functie ervan.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Optimalisatie gebruik, inrichting en onderhoud van wegen en recreatieve infrastructuur. ▪ Vanuit het beleidsveld “Wegen” optimaal bijdragen aan de strategische gemeentelijke beleidsdoelen. ▪ Wegenlegger actualiseren ▪ Vaststellen van beleidskeuzes inzake de invulling van de gemeentelijke taken op beleidsveld.
Trekker	Gemeente Losser
Betrokken partijen	Dorpsraden, Stichting Cumela, Waterschap, KHN, HKL, OPG, Veiligheidsregio Twente, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Landschap Overijssel, LTO, Regio Twente, VVV, EVO, TLN Regio Oost, MKB Twente, Routebureau Twente en de gemeente Losser.
Periode	Juli 2019 – december 2020
Geschatte kosten	Niet bekend

<i>Knelpunten recreatieve infrastructuur</i>	
Beschrijving	In de gemeente zijn er verscheidende wandel- en fietsroutes die niet volledig zijn of niet op elkaar aansluiten. De gemeente heeft een lijst met knelpunten gemaakt. Hiervoor wil de gemeente met de verschillende belangenpartijen om tafel om te kijken wat de mogelijkheden zijn.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oplossen van knelpunten en ontbrekende schakels ▪ Duurzame oplossingen knelpunten ▪ Beter recreatieve infrastructuur
Trekker	Gemeente Losser
Betrokken partijen	OPG, LTO, particuliere landeigenaren, Routebureau Twente en omliggende gemeenten (ook Duitsland).
Periode	Juli 2019-december 2020
Geschatte kosten	Niet bekend

<i>Fietsvriendelijke route Losser - Enschede</i>	
Beschrijving	Er is geen vrij liggend fietspad van Losser naar Enschede. De huidige route verloopt via de reguliere weg. Er is een onderzoek opgestart naar de inrichtingsmogelijkheden in combinatie met technische kwaliteitsverbetering van de weg zodat er veiliger gefietst kan worden.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Goede fietsroute van Losser naar Enschede ▪ Impuls voor toerisme in Losser
Trekker	Gemeente Losser
Betrokken partijen	Routebureau Twente, gemeente Losser, gemeente Enschede, LTO, OPG en overige belangenpartijen
Periode	Juli 2019- december 2020
Geschatte kosten	Niet bekend

<i>Voortzetting plannen Losser, De Lutte, Beuningen en Glane</i>	
Beschrijving	Kwaliteitsimpuls Losser, De Lutte Beuningen en Glane
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Losser, De Lutte Beuningen en Glane aantrekkelijker voor recreanten en toeristen
Trekker	Gemeente Losser
Betrokken partijen	Dorpsraden, inwoners en ondernemers
Periode	Mei 2017 – april 2019
Geschatte kosten	Nader te bepalen

Lange termijn: 4^e en 5^e jaar

Geparkeerde projecten

Voor onderstaande acties moet nog een 'trekker' gevonden worden, die samen met de betrokken partijen de actie wil oppakken.

<i>Haalbaarheidsonderzoek doorsteek Drielandsteen naar Duitsland</i>	
Beschrijving	Een haalbaarheidsonderzoek naar een fietstunnel om vanuit Drielandsteen een doorsteek te kunnen maken naar natuurgebied Drilandsee in Duitsland
Doelen	Betere ontsluiting, dan via Hotel Driland
Trekker	
Betrokken partijen	Gemeenten Gronau en Bad Bentheim
Periode	Lange termijn
Geschatte kosten	Nader te bepalen, Interreg subsidie mogelijk?

Projecten Communicatie en Promotie

Korte termijn: 1^e jaar

<i>Instameet</i>	
Beschrijving	Met dit initiatief wil Losser laten zien hoe mooi het wel niet is in de Schatkamer van Twente. Instagram is een netwerk voor het delen van foto's. De 40 fotografen worden rondgeleid langs fotogenieke plekken in Losser met als doel om dit te delen met hun volgers. In 2015 heeft een instameet plaats gevonden, die succesvol was.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promotie van de omgeving ▪ Bredere bekendheid bij nieuwe doelgroepen ▪ Beeldbank aanvullen
Trekker	VVV
Betrokken partijen	Gemeente Losser en andere belangenpartijen
Periode	September 2019-juli 2020
Geschatte kosten	€ 1500

<i>Communicatieplan Schatkamer van Twente</i>	
Beschrijving	De Schatkamer van Twente is de profilering van de gemeente Losser, ontstaan vanuit de geologische en historische schatten die de gemeente rijk is. Ook biedt de schatkamer de mogelijkheid om vanuit andere invalshoeken aan te haken. Aan de ene kant is de schatkamer de profilering van de lokale toeristische sector binnen het Twentse Landgoed van Nederland, maar aan de andere kant is het een middel om partijen en inwoners met elkaar te verbinden. Om meer partijen aan te laten sluiten bij de Schatkamer, is het belangrijk om de profilering sterker samen te communiceren. <ul style="list-style-type: none"> - Website Schatkamer van Twente ontwikkelen - #Schatkamervantwente vaker gebruiken - Promotie voorzieningen in Losser, o.a. zwembad Brilmansdennen
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beter begrip van de schatkamer ▪ Bredere uitdraging van de schatkamer ▪ Sterkere samenwerking onder dezelfde noemer
Trekker	Gemeente Losser
Betrokken partijen	VVV, inwoners, ondernemers, culturele organisaties en bedrijven
Periode	Juli 2019 – juli 2020
Geschatte kosten	Nader te bepalen

<i>Online infrastructuur</i>	
Beschrijving	Er is meer mogelijk om de vrijetijdseconomie online te promoten. Hiervoor is een sterke online infrastructuur nodig met een regelmatige update van content. Niet alleen een website is belangrijk, maar ook social media, beoordelingswebsites en apps zijn interessante communicatiekanalen.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Website VVV omzetten naar nieuwe stijl ▪ Social media bijhouden: Facebook, Pinterest en Instagram ▪ Gevulde toeristische database ▪ Losserse locaties zichtbaar op beoordelingswebsites (Zoover, Tripadvisor en Holidaycheck ▪ Online evenementenkalender
Trekker	VVV
Betrokken partijen	Iedereen
Periode	Juli 2019 – juli 2020
Geschatte kosten	Niet bekend.

Duitse en Engelse beschikbaarheid informatie/ promotiemateriaal

Beschrijving	Duitsland is al jarenlang het belangrijkste herkomstland van toeristen in Nederland (zie ook Trendrapport Toerisme, recreatie en vrije tijd 2018, deel 2). De gemeente Losser ligt aan de grens met Duitsland. Er zijn interessante mogelijkheden om meer Duitse gasten naar de gemeente halen. Op het moment zijn nog weinig brochures, flyers en online pagina's beschikbaar in het Duits. Een eerste stap is gezet om informatiemateriaal/ routes te vertalen, zodat het voor Duitsers gemakkelijker wordt gemaakt. Dit moet een vervolg krijgen, ook in het Engels.
Doelen	Goede promotie, gastvrijheid
Trekker	VVV
Betrokken partijen	CML en recreatieondernemers
Periode	Juli 2019 – juli 2020
Geschatte kosten	Nader te bepalen

Inwoners ambassadeur maken

Beschrijving	Op het moment zijn de inwoners van de gemeente Losser nog te weinig op de hoogte van het gevarieerde aanbod aan horeca, cultuur, wandelen, fietsen en recreëren. Door inwoners te betrekken bij recreatie en toerisme worden de inwoners ambassadeur van de gemeente.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inwoners op de hoogte van aanbod in de gemeente ▪ Inwoners trots op gemeente ▪ Ambassadeurs: meer mond-tot-mond reclame
Trekker	VVV
Betrokken partijen	Hallo Losser, Dorpsraden, inwoners en andere belangenpartijen
Periode	Juli 2019 – juli 2020
Geschatte kosten	Nader te bepalen

Welkomspakket nieuwe inwoners

Beschrijving	Om nieuwe inwoners welkom te heten en op de hoogte te brengen van het (recreatieve) aanbod in de gemeente Losser, een welkomspakket aanbieden met een plattegrond, toeristisch magazine, bonnenboekje/ aanbiedingen van ondernemers en fiets- en wandelroutes. Dit welkomspakket aanbieden tijdens de welkomstbijeenkoms van Gemeente Losser
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Betrokken inwoners ▪ Inwoners op de hoogte van aanbod in de gemeente
Trekker	SOGL
Betrokken partijen	Gemeente Losser, VVV, recreatieondernemers en inwoners.
Periode	Juli 2019- juli 2020
Geschatte kosten	Nader te bepalen

Toeristenpas Losser

Beschrijving	Promotie van alle ondernemers in het centrum van Losser. Duidelijk welk aanbod er is, met kortingsbonnen.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promotie van winkeliers ▪ Zichtbaarheid aanbod centrum van Losser
Trekker	CML
Betrokken partijen	VVV, recreatieondernemers
Periode	Juli 2019 – juli 2020
Geschatte kosten	Nader te bepalen

Evenementenborden in de kernen

Beschrijving	Evenementenportalen in de kernen plaatsen c.q. vervangen.
Doelen	Meer ruchtbaarheid aan evenementen

Trekker	Dorpsraden
Betrokken partijen	Gemeente Losser, VVV, Ondernemersverenigingen, Openluchttheater
Periode	Juli 2019 – juli 2020
Geschatte kosten	Nader te bepalen

Middellange termijn: 2^e en 3^e jaar

<i>Marketingplan gemeente Losser</i>	
Beschrijving	Keuzes maken om Losser te profileren
Doelen	Het Marketingplan is in 2016 opgegaan in het beleidsplan. Het is echter belangrijk voor de marketing om gezamenlijk te bepalen hoe de profilering van Losser er uit ziet. Door het maken van gerichte keuzes kan beter met de doelgroepen worden gecommuniceerd.
Trekker	Gemeente Losser
Betrokken partijen	Ondernemers, UT/ Saxion, VVV
Trekker	Gemeente Losser
Periode	
Geschatte kosten	Bijeenkomsten, afstudeeropdrachtvergoeding

Lange termijn: 4^e en 5^e jaar

Geparkeerde projecten

Voor onderstaande acties moet nog een 'trekker' gevonden worden, die samen met de betrokken partijen de actie wil oppakken.

<i>Reünieproject</i>	
Beschrijving	Het plan is door middel van een cafetariamodel een meerwaarde te creëren van de Steenfabriek, het openluchttheater, Erve Kraesgenberg en eventueel de Staringgroeve. Dit kan allemaal geschaard worden onder het thema 'reünie'. Families, bedrijven, scholen of verenigingen kunnen naar de gemeente Losser toe komen om een reünie te houden. Domeinnaam Reünie.nl ligt bij de Rabobank.
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recreatief aanbod verbinden ▪ Impuls voor erfgoedinstellingen ▪ Bekendheid gemeente Losser
Trekker	
Betrokken partijen	Steenfabriek de Werklust, Erve Kraesgenberg, Openluchttheater Brilmansdennen, Staringgroeve en de VVV
Periode	
Geschatte kosten	Nader te bepalen